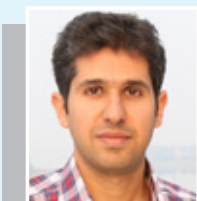

سرمایه گذاری خارجی در استان کرمان؛

وضع موجود و مسیر آینده

بدیهی است هر کشوری برای حرکت دادن چرخ‌های اقتصادی و انجام پروژه های خویش، محتاج سرمایه می باشد چه این سرمایه از درون کشور و با استفاده از منابع داخلی تأمین گردد و یا آنکه با به کارگیری ظرفیت‌های خارجی، سرمایه گذاران دیگری را از سایر کشورها جذب نماید. در چرخه جذب منابع مالی از اشخاص خارجی، همواره دو طرف این معادله یعنی کشور پذیرنده سرمایه و سرمایه گذار خارجی در تعامل دو طرفه هستند و چگونگی این تعامل باعث می شود که ظرفیت ها و

آیین زمانیان

حجم سرمایه گذاری به نحو آشکاری دچار تغییرات بارز گردد. امروزه جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI: Foreign Direct Investment) به عنوان یکی از مهم ترین متغیرهای اقتصادی در اغلب کشورهای جهان مورد توجه است تا جایی که به دست گرفتن ابتکار عمل در این زمینه می تواند بخش عمده ای از اهداف اقتصادی کشورها را تحقق بخشد. در این میان، در کشورهای میزبان و پذیرنده سرمایه های خارجی عواملی وجود دارند که می توانند بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی اثر گذار باشند. آگاهی از چگونگی اثرگذاری این متغیرها می تواند بر تصمیم گیری اقتصادی کشور در جذب سرمایه های مستقیم خارجی مفید واقع گردد. ناکافی بودن منابع داخلی برای تراکم سرمایه و یا نیاز به فناوری و دانش فنی بالا در کشورهایی که در پی جلب سرمایه های مستقیم خارجی هستند رویکرد جدی نسبت به این مسئله را ایجاب می کند. از سوی دیگر، کشورهای با منابع داخلی کم قدرت، توان گسترش صادرات و کسب سهام از بازارهای جدید را نداشته و نیاز به منابع پایدار برای تأمین خواسته های خود را دارند که در این میان جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی یکی از راهکارهای اقتصادی است. پیچیدگی در رقابت رو به رشد دنیای امروز که البته با تحولات سریع محیط بین الملل و گذر از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی و نیز تغییر اقتصاد ملی به اقتصاد جهانی همراه است موجب شد که از جذب سرمایه گذاری به عنوان موتور محرک توسعه اقتصادی یاد شود، زیرا می تواند رشد و توسعه اقتصادی کشورها، افزایش بهره وری، ایجاد اشتغال و رفاه اجتماعی را موجب گردد. سرمایه گذاری مستقیم خارجی، نوعی سرمایه گذاری خصوصی است که با هدف حفظ کنترل بر سرمایه حداقل ۱۰ درصد سهام دارای حق رأی را در یک شرکت خارجی به دست آورد. آنکند معتقد است بسیاری از کشورهای در حال توسعه به دلیل ریسک بالا و بی ثباتی سیاسی و ساختاری غیر قابل پیش بینی سرمایه خارجی اندکی جذب کرده اند. امروزه منابع انسانی و نیروی کار متخصص، ماهر و ارزان از عوامل مهم جذب سرمایه گذاری خارجی هستند. دسترسی به نیروی کار به معنای فراوانی نیروی کار نیست، بلکه هزینه پایین نیروی کار در سنجش با بهره وری مدنظر است. منابع طبیعی به عنوان مهم ترین عامل ورود سرمایه گذاری خارجی مدنظر است. در این عامل مهم ترین ملاک در دسترس بودن و قیمت و فراوانی آن است. اندازه بازار نیز از دیگر ملاک هاست. هرچه بازارهای داخلی گسترده تر باشد، شرکت های بیشتری را جذب خود خواهد کرد. مالیات یکی دیگر از عوامل مهم است یکی از دلایلی که موجب تشویق سرمایه گذاری در کشورهای رو به توسعه شده فرار از مالیات سنگین کشورهای صنعتی است. ریسک سیاسی نیز عامل مهمی در ایجاد محیط مناسب برای سرمایه گذاری خارجی است و بی ثباتی سیاسی سبب افت چشمگیر ورود خارجی و سرمایه آنها می شود.

توسعه پایدار، نیازمند سرمایه گذاری برای بهره جویی از مزیت های نسبی و توانایی های بالقوه اقتصادی است. کارشناسان، این نوع سرمایه گذاری را راهی برای میان برداشتن تفاوت میان مقادیر موجود و لازم برای دستیابی به اهداف و نیازهای توسعه ملی دانسته و سرمایه گذاری خارجی را راهی برای پر کردن این فاصله ها می دانند. با توجه به نقش مهمی که سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سرعت بخشیدن به اصلاحات و رشد اقتصادی ایفا می کند کشورهای در حال توسعه به شدت به جذب آن تمایل داشته و به این دلیل گام هایی را در جهت بهبود عواملی که از دید سرمایه گذاران در انتخاب مکان سرمایه گذاری مؤثر بوده، برداشته اند. مفهوم سرمایه گذاری خارجی: در واقع، سرمایه گذاری خارجی تحصیل دارایی شرکت ها، مؤسسات و افراد سایر کشورهاست به طور معمول به صورت سرمایه گذاری خارجی در سبک مالی (FPI) است که به آن سرمایه گذاری

کار کرد، کارآفرین محسوب نمی شود. حقیقت این است که بخش بزرگی از ویژگی های یک کارآفرین انکسبایی است و نه ذاتی و ژنتیک. و افراد برای کارآفرین شدن باید تحت تعلیم قرار گیرند و آموزش ببینند. آیا همه مریبان کارآفرینی خود کارآفرین هستند؟ آیا این آموزش ها باید در دانشگاه ها ارائه شود؟ آیا صرف گذراندن دوره های کارآفرینی برای خلق ثروت کافی است؟ کارآفرینی، نیازمند اعتماد به نفس است اما آیا در خانواده ها، مدارس، دانشگاه و جامعه اعتماد به نفس کودکان و جوانان تقویت می شود یا سرکوب؟ برای کارآفرینی، کار تیمی ضرورت دارد. آیا کار تیمی در مهد کودک ها و مدارس و دانشگاهها تمرین می شود که از کارآفرینان توقع کار مشترک و تداوم کار مشترک داشته باشیم؟ توسعه کارآفرینی نیازمند شرایط پیرامونی مناسب است. آیا فضای کسب و کار مناسب و تقویت کننده کارآفرینی ست یا بازدارنده آن؟. متاسفانه بسیاری ایده های کارآفرینانه واقعی یا به دنبال شرایط مساعد به خارج از مرزها منتقل می شود و یا از ترس کپی شدن پنهان شده و مطرح نمی شوند. در اهمیت کارآفرینی همانقدر بس که حکومت دبی با اجرای برنامه ای وسیع و پرخرج در صدد است تا سال ۲۰۲۵ قطب کارآفرینی خاورمیانه و آسیای میانه باشد و با ایجاد فضایی مناسب تمامی ایده های خلاقانه و کارآفرینانه را به سوی خود جذب کند.

تعریف دقیق کارآفرینی، راههای پرورش و بروز خلاقیت در کارآفرینان بالقوه و رفع موانع کارآفرینی می تواند از موضوعات گفتمان در راستای اقتصاد مقاومتی باشد. مشابه آنچه در باره کارآفرینی گفته شد عبارت " دانش بنیان " هم بدون توجه به ماهیت آن به شعاری مد روز تبدیل شده است و تصمیم گیری برای این گروههای خلاق باید توسط کسانی صورت گیرد که در این فضا فعال بوده اند و تجربه و مهارت کافی در این حوزه دارند. امروزه اقتصاد مبتنی بر دانش و کارآفرینی " دانش بنیان " یکی از مهمترین شیوه های خلق ثروت های هنگفت و پایدار است و انبوه فارغ التحصیلان صاحب دانش، بهترین سرمایه برای دستیابی به این ثروت هستند که دست یافتن به این سرمایه و بهره گیری از آن مستلزم جهت دار شدن و به کارگیری دانش این عزیزان است. از طرفی فقدان مهارت های مدیریت بر خود، کار تیمی، فقدان دانش و تجربه برای تجاری سازی محصولات دانش بنیان و اداره کسب و کار موانعی بزرگ بر سر راه این جوانان است. بسیار ضروری ست که این دانشمندان جوان تحت آموزش های مهارتی و کاربردی مدیریتی و تجاری سازی و اقتصادی سازی این یافته های علمی قرار گیرند و فارغ از بخشنامه ها و دستور العمل های مطول و پرتبصره به طور عملیاتی راه گشایی شود.

یکی از مشغله های ذهنی مدیران ملی و استانی، شناسایی فرصتهای توسعه ای و خلق ثروت است نگاه اصلی این مدیران به زمینه های موجود از قبیل کشاورزی، صنعتی، گردشگری و ... است. و تنها به استفاده سریعتر و بزرگتر از پتانسیل های قبلی می اندیشند. نکته مهم قبل از استفاده از پتانسیل ها و فرصت ها، شناسایی درست آنهاست و علاوه بر آن خلق فرصت های جدید و پتانسیل های جدید است. که خود مستلزم نگاه جدید و طرز تفکر جدید نسبت به محیط پیرامونی و بین المللی است.

در اینجا به چند مثال از نقاط مختلف جهان پرداخته می شود موضوع " نگاه جدی " به پتانسیل ها و فرصت ها روشن تر شود.

۱- سیلیکون ولی (Silicon valley): این سرزمین در حال حاضر یکی از مهمترین مناطق خلق ثروت در سطح جهان محسوب می شود. این منطقه به عنوان یکی از قطب های IT دنیا سالانه میلیاردها دلار خلق ثروت از طریق تولید نرم افزار و میکروچیپ و مهمتر از آنها خلق ایده و استارت آپ شناخته شده است. تصمیم سازان این منطقه تنها با ایجاد فضای مناسب برای سرمایه گذاری و راه اندازی کسب و کارهای جدید بسیاری از شرکت ها و سرمایه گذاران را به آنجا جلب کرده اند و الا آن منطقه نه " سیلیس " قابل استفاده در ساخت میکروچیپ دارد و نه مکانهای باستانی و طبیعی برای جلب گردشگر. تنها امنیت فیزیکی و اقتصادی و فضای کسب و کار مناسب این چند صد کیلومتر مربع را به یکی از ثروت آفرین ترین مناطق دنیا بدل ساخته است و قرار است شعبه دوم سیلیکون ولی در تگزاس بنیان گذارده شود.

۲- کشور ذره بینی " لیختن اشتاین " با وسعت ۱۶۵ کیلومتر مربع و محصور بین دو کشور اتریش و سوئیس در واقع دره ای در میانه رشته کوه آلپ با جمعیت ۳۵۰۰۰ نفر سالانه ۴/۵ میلیارد یورو از محل صادرات دندان مصنوعی درآمد کسب می کند و علی رغم محیط طبیعی کوهستانی و بسیار زیبا تلاشی در جهت توسعه گردشگری انجام نداده است. مثال های این گونه، متعدد اند، سنگاپور و تایوان در شرق آسیا و امارات در آن سوی خلیج فارس مثال هایی دیگر هستند که با تغییر رویکرد و نگاه جدید به سرزمین و منابع طبیعی، آثار باستانی و معادن دیدگاه خود را بر مبنای ثروت انسانی و خلاقیت و نوآوری و مزیت های رقابتی قرار داده اند.

بخشی دیگر در گفتمان سازی نیز می تواند پیرامون این نگاه جدید به فرصت های جدید شکل گیرد.

* مدیر عامل سازمان مدیریت صنعتی استان کرمان